

150 aastat Mart Jänese sünnist

22. veebruaril möödub 150 aastat innuka koguduseliikme, kaupmees Mart Jänese sünnist.

Juhatuseliikme Eduard Loskiti sõnul oli Mart Jänes Pauluse koguduses juhtivalt tegev mitukümmend aastat. Õieti oli ta seda koguduse rajamisest peale. Ta oli üks kaheteistkümnest ajutise nõukogu liikmest, kes koos õpetaja Habichtiga korraldasid uue koguduse asutamise. Kui 1913 rajati Pauluse surnuaed, oli Mart Jänes „matuseaia korralduse toimekonna” liige, kes toimekonna tegevusest, sh sissetulekutest ja väljaminekutest koguduse täiskogule aru andis.

Et Pauluse kiriku altarit kaunistas Adamsoni loodud skulptuurigrupp, oli Loskiti sõnul Jänese isiklik teene ja algatus. Samuti andis Jänes olulise panuse kiriku ehitamiseks, kirikusse elektrivalgustuse paigaldamiseks ja tornikellade ostmiseks.

Kogu oma tegevusaja osales Mart Jänes koguduse elus alati täie hinga ja südamesoojusega, olles ise sügavate usuliste tunnetega inimene.

Mart Jänes (1869 – 1933)

Mart Jänes sündis Karula kihelkonna ligaste valla Saare talus Juhan ja Mari Jänese suures peres, vana kalendri järgi 10. veebruari õhtul 1869. aastal. 13-päevase lapsukese ristis Karula pastoraadis kohalik kirikuõpetaja Wilhelm Frantzen. Leeris käis ta 17-

aastaselt Valgas, kuhu ta kauplusesse õpipoisiks oli läinud. Üheksa aastat hiljem astus Jänes Tartu kaubahoovis asuva Solovjovi riideäri teenistusse. Kuna tööandjal oli kaubahoovis mitu poodi, õnnestus Jänesel üks neist üürile võtta. Risk oli suur, sest 1899 oli Tartus juba mitukümmend riideäri ja kogu kaubahoov oli sakslaste ja venelaste käes. Jänes oli kaubahoovi esimene eestlasest poepidaja. Kiiresti võitis ta kasvava eesti ostjaskonna poolehoidu ja tõusis suurima riideäri omanikuks ja armastatud tööandjaks.

1903. a. laulatati Emilie Marie Kits ja Mart Jänes. Perre sündisid pojad Karl (1904 – 1950) ja Aleksander (1914 – 1944), kes mõlemad surid vallaliselt.

Mart Jänes suri 23. oktoobril 1933. a. südamehaiguse tõttu. Matusetalituse pidas tema poolvenna pojapoeg Aleksander Abel, kes samal ajal kandideeris Tartu Pauluse koguduse õpetaja ametikohale, kuid kaotas valimised Harri Haamerile. Jänese hauale asetati 52 pärga. Järelhüüded Raadi surnuaia värava juures asuval haul keetsid seni kuni ilm hämardus.

Ülevaade ametitalitustest 2018. aastal

2018. aastal oli ristimiste, leeritamiste ja laulatuste arv Tartu Pauluse koguduses võrreldes 2017. aastaga väiksem, matuste arv aga suurem. Liikmeannetuse tegi 1326 inimest.

Ristiti 89 inimest: 43 last ja 46 täiskasvanut. Noorim oli 7-päevane ja vanim 66-aastane.

Leeriõnnistuse sai 77 inimest, sh 29 meest ja 48 naist. Noorimad olid 14-aastased ja vanim 94-aastane. 58% leerilastest olid varem ristimata. Nii mõjutab leerilaste hulk tuntuvalt ka ristimiste arvu.

Laulatati 19 abielu, sh registreeriti 18.

Matuseid oli 268, mis on viimase 70 aasta suurim. Keskmine vanus oli 78 aastat: meestel 74, naistel 81. Pauluse kogudusega oli kasvõi minimaalselt seotud vaid 19% maetutest. Ristimata oli üle 10% maetutest. Matuste arv on kasvanud eelkõige nende võrra, kel puudub side koguduse või kirikuga.

Suurest kirikusaalist saadeti teele 80 lahkunut, krüptist 9. Kirstuga maeti 32% lahkunutest, ülejäänud tuhastati. Kuigi tuhastamiste osakaal võrreldes eelmise aastaga vähenes, on pikemas võrdluses näha siiski kasvu. Aasta lõpuks oli kolumbaariumi kambrites 128 urni, lisaks 16 põrmu puistealal.

Eeskujuks Valgale

Detsembris 2018 ilmus EELK Valga Peetri-Luke koguduse esimene ringkiri, mis kannab pealkirja „Jaani kiri”, kuna kogudus tegutseb Valga Jaani kirikus. Õpetaja Margus Suvi ei tee saladust, et eeskujuks on ta võtnud „Pauluse Kirja”.

Elustamisaparaat

Jaauaris paigutas Tartu linn Pauluse kirikusse elustamisaparaadi, mida on lihtne kasutada, kuna annab täpsed juhised vastavalt elustamist vajava inimese seisundile. Aparaat asub kirikusaali tiibhoonepoolses nurgas.

Katrin Luhamets: Piiblis

Pauluse kogudusega kokku kasvanud Katrin Luhamets räägib usust, Jumalast, osalemisest koguduse elus ja tööst Ugandas.

Palun räägi kõigepealt endast. Milline oli Sinu kodu ja lapsepõlv? Kus Sa sündisid ja kus kasvasid?

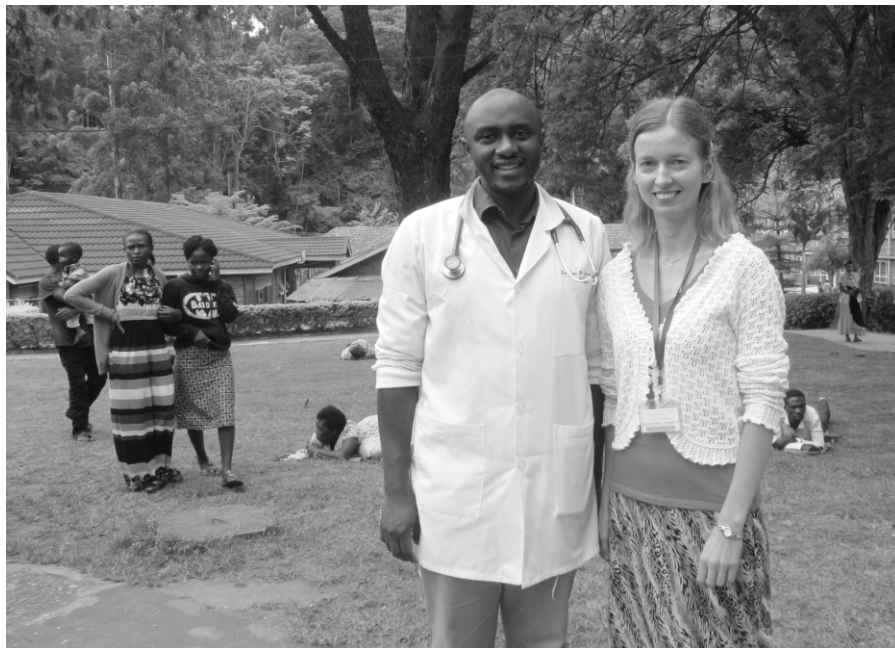
Olen kasvanud kristlikus peres ning suguvõsas. Kirikuga on olnud side tihedam sellegi tõttu, et nii mu vanemad kui paljud teised sugulased osalevad aktiivselt kirikutöös. Osa minu lapsepõlvest möödus veel ENSV ajal, kuid arvestades selle aja lõpu vabamaid võimalusi ning kristlikku peret, ei jõudnud tolle aja vaim kuigipalju minuni.

Sündisin Kuressaares ning alustasin seal kõiki oma kooliteid nii pühapäevakoolis, tavalises koolis kui ka muusikakoolis. Mind ristiti 28-päevaseks minu esimeses kodukirikus Kuressaare Laurentiuse koguduses. Kuna vanavanemad elasid mandril, siis hoidsid meid venna ja õega paar hoidjatädi koguduseliikmete hulgast, suurema osa ajast hoidsid ja kasvatasid meid ikka isa ja ema. Olen väga õnnelik, et ma pole pidanud käima lasteaias. Esimene kodu jääb ilmselt alati kõige erilisemaks. Nii tunnen end endiselt saarlasena. Kuressaarele järgnes seitse aastat Põltsamaal, millest meenub positiivsena eelkõige palju ilusat ja põnevat kirikust, eriti pühapäevakoolist, kuid ka suur kodusõnne ja koer Krässu ning klaveri- ja viiuliõpingud muusikakoolis.

Tartus sain poole 9. klassi pealt jätkata oma õpinguid Hugo Treffneri Gümnaasiumis ning selle kooli hea õhkkond ning toredad õpetajad tõid mulle tagasi kogemuse, et koolis käia võib olla tore. Leeriminekut lükkasin pisut edasi põhjusel, kuna olin just Tartusse kolinud ning vaid ühe kuu uues koolis käinuna tundsin, et ei tunne veel piisavalt oma klassikaaslast, et neid leeri minnes kaasa kutsuda. Aasta hiljem käisin Tartu Pauluses leeris koos selleks ajaks samuti leeriealiseks saanud õe ning seitsme kooliõega.

Kuidas möödus Sinu haridustee?

Hugo Treffneri Gümnaasiumis, 12. klassi sügisel jõudsin selgusele, et

Kisiizi haigla õuel koos dr Robert Grace Iga'ga ehk dr Grace'iga.

soovin saada perearstiks. Kuigi erialavalikule olin mõelnud juba pikemalt, siis lõplik äratundmine tuli ühe õhtuga. Kõik asjad, mis seni hirmutasid selle elukutse puhul, polnud küll kadunud, kuid need hirmud mind enam ei hirmutanud. Seegi kogemus kinnitab mulle, kui hästi Jumal mind tunneb, sest ilma täieliku selgusega ma midagi nii suurt nagu arstiks õppimist mitte kunagi ette ei oleks võtnud ning seda, et perearst töö minu iseloomu ja võimetega sobib, olen järk-järgult õppe- ja tööaastate jooksul teada saanud. Perearsti kutse saamiseks õppisin Tartu ülikoolis kuus aastat arstiteaduse erialal ning seejärel kolm aastat peremeditsiini residentuuris.

Mis aladel oled noore arstina praktiliselt olnud ja mis alal praegu arstina töötad?

Minu arstipraktika ja -töö on valdavalt möödunud Tartu perearstikeskustes ning kõiki võimalikes Tartu Ülikooli Kliinikumi kliinikutes. Väga lühidalt olen oma õppe käigus olnud Kuressaares ja Nõos ning hiljuti enesetäiendusena Ugandas. Residentuuri lõpetamisest saadik olen töötanud perearstina.

Viibisid eelmisel aastal seitse nädalat Ugandas. Mida sa seal tegid?

Viibisin Uganda edelanurgas Kisiizis ning osalesin kristliku maahaigla

ambulatoorses töös. Kokkuvõtvalt võiks öelda, et kinkisin sealsele rahvale seitse nädalat oma elust, olles osa sealsest kogukonnast. See oli suuremas osas õppimine, sest sealne elu ning ka võimalused tervishoius on võrreldes Eestiga väga erinevad. Nägin palju patsiente nii minu jaoks päris uute haigustega kui ka tuttavate, aga tüsistunud haigustega, kuna arstiabi kättesaadavus on Ugandas meie maaga võrreldes kohutavalt halb. Eks ma sain jagada seal ka oma senist kogemust, kuid õppisin kindlasti ise rohkem. Lisaks osalesin pühapäeviti anglikaani kiriku jumalateenistustel, nii inglise- kui rukigakeelsetel, ning paaris sealsete tervishoiutöötajate piibli- ja osadusgrupis. Seal oli veel mitmeid valgeid ehk *mzungu*'sid, kellega samuti tihedalt läbi käisin. Soov õppida paremini tundma seda maad, ka arst töö vaatenuksest, oli minus kasvanud väga pikka aega ja seetõttu tuli ju minna. Jumal avas seda reisi ette valmistades just vajalikud teed ning hoidis ja õnnistas kogu reisilolemise aega.

Milline on elu Ugandas seal, kus Sina olid?

Kuna Kisiizis on Inglismaa kristlaste abiga 60 aastat töötanud haigla, nüüd ka algkool, õdede ja ämmaemandate kool, elektrijaam ning külalistemaja,

kirjapandut tasub usaldada

ning püsivat töökohta omav ugandalane on heal järjel olev ugandalane, siis elasid Kisiizi küla südames need paremal järjel inimesed. Ugandas on tohutult palju äärmiselt vaeseid inimesi, kelle kogu elatis ongi see, mida neil õnnestub oma maalapil kasvada. Alatoitumus on seal paljude probleem. Väikesed savimajakesed on koduks tihti suurele perele. Väiksemad sõiduteed on väga auklikud, kus mõnus sõidukiirus on 30-40 km/h juures, halvema tee korral tuleb hoog muidugi maha võtta. Inimesed on õppinud elama olukorras, kus haigusi ei saa sageli ravida ning ka lapsed surevad. Sealgi maal on igasugust vägivalda. Paljud lapsed on orvud. Pereliikmed, sugulased ja isegi naabrid on viletsates oludes harjunud rohkem üksteise eest hoolitsema. Nii näiteks on keegi pereliikmetest või naabritest see, kes toob patsiendi haiglasse ning on tema juures ka haiglaravi ajal, hoolitsedes nii patsiendi söögi ja puhaste riiete olemasolu eest ning magades tavaliselt sealsamas palatis kas patsiendi voodi kõrval või all. Ugandalased on oma temperamendilt üsna eestlaste sarnased. Rahulikuma elutempo tõttu on keskmine ugandalane keskmisest eestlasest rahulikum. Ka räägitakse sageli vaikse häälega ning nende „jah“ on kulumukergitus, millele kaasneb vahel isegi vaid vaevukuuldav „mh“. Lapsed suutsid arsti vastuvõttu rahulikult oodata vahel lausa tunde ning käitusid vastuvõtul alati viisakalt. Eestis on olukord arstikabinetis üsna tihti teistsugune, nii et laste kasvatamist tasuks ugandalastelt õppima minna küll. Uganda on Eestiga võrreldes väga kristlik maa, statistika järgi on kristlasi 70-80%, enim anglikaane ja katoliiklasi. Kirikus lauldakse trummi saatel ja sageli mitmehäälselt ja loomulikult plaksutatakse kaasa, vahel isegi tantsitakse. Kuigi leigeid kristlasi leidub kindlasti palju neilgi, on seal Jumalaga arvestamine igapäevaelus märksa loomulikum võrreldes meie maaga. Ju on nii nähtud kannatused kui ka kristlik usk need, mis aitavad sealsetel inimestel olla leplikumad ning tänuulikumad.

Millal ja kuidas jõudsid isikliku usuni Jeesusesse?

Olen olnud kristlane kogu oma teadliku elu ning vaimulik kasvamine on minu puhul olnud midagi sarnast nagu inimene kasvab pikkuses – pidevalt, ilma oluliste hüpeteta ning tagasivaadates on raske vastata küsimusele, millal ja kuidas ma sain pikaks. Teadsin ka lapsena, et Jeesus on Jumal ning Ta oli meie pere elus iga päev. Ka oma elu Jumala kätte anda tuleb iga päev. Muid teadmisi on hiljem veel juurde tulnud.

Kuidas Sa koguduse elus osaled?

Käin pühapäeviti kirikus jumalateenistusel ja teistel nädalapäevadel siis, kui on jumalateenistused pühade puhul. Vahel olen kuulamas käinud ka kolmapäevaseid piiblitunde. Laulan naiskooris ning saadan vahel naiskoori ja nüüd taas ka lastekoori klaveril. Teen pühapäevakooli tunde 6.-8. klassi rühmale ja tunnen rõõmu oma rühma lastest ning võimalusest olla nende kaasteeline usuteel.

Millised on olnud kõige olulisemad kogemused Sinu usuelus?

Minu kõige olulisem kogemus tänasel päeval on see, et kogu oma senisele elule tagasi vaadates võin näha päevast päeva ja aastast aastasse Jumala hoidmist ja õnnistust.

Milliseid palvevastuseid oled kogunud?

Palvevastuseid on olnud elu jooksul väga erinevaid. Mõned neist on olnud äkki tekkiva tugeva äratundmisena nagu näiteks tuli mul selgus nii oma eriala kui töökohta valikul. Sageli olen kogunud, kuidas asjad lihtsalt sujuvad. Näiteks olen oma kolleegi ja ülemuse dr Ülle Perendiga sageli täheldanud, et kui meil tuleb olla mõlemal korraga koolitusel või on keegi teine meie kollektiivist ootamatult töölt eemal, siis korraldab Jumal nii, et patsiente on nendel päevadel vähem ja ikka saab kõik kenasti tehtud. Reisidel käies tundub kõik eesolev ebakindlam ja segasem ning siis on samuti väga põnev näha, kuidas paljud asjad on sujunud ja lahenenud väga huvitavalt. Vahel on ka konkreetseid vastuseid. Näiteks

tudengina kadus mul arvutist juba valmiskirjutatud referaat, mille pidin siis öötundidel uuesti koostama. Ühte väga olulist allikat ei suutnud ma meenutada. Palvetasin, et Jumal aitaks selle leida, ning seejärel silmad kinni mitmeid kordi arvuti ekraanil klõpsides ning uuesti silmi avades olingi õigel leheküljel. Või siis see ID-kaartide sertifikaatide jama 2017. aasta hilissügisel. Sain elektroonse sertifikaatide uuenduse protsessiga nii kaugele, et vanad sertifikaadid olid lukustatud ning uusi polnud veel antud. Mitmete tundide vältel ei edenenud asi sammugi võrra. Kell oli palju, aga järgmiseks päevaks oli mul vaja töötavat ID-kaarti, sest ilma selleta pole perearsttöö tänapäeval võimalik. Otsustasin siis ära magama minna ja palvetasin, et Jumal mu sel hetkel üles ärataks, kui süsteem jälle töötab. Ärkasin hommikupoole ööd ühe tuttava saadetud mobiilisõnumi heli peale. Avasin arvuti, uuendasin sujuvalt oma ID-kaardi sertifikaadid ja magasin äratuskellani edasi.

Mis kinnitab Sinu usku igapäevaelus?

Enda ja teiste kristlaste kogemused, Piibli lugemine ja palve ning kindel teadmine, et kui Jumal on midagi töötanud, siis seda Ta ka teeb.

Mida sooviksid öelda kogudusele julgustuseks?

Piiblis kirjapandut tasub usaldada ka siis, kui sellest täpselt aru ei saa. Ja asju, mis on Jumala Sõna valguses õiged, tuleks teha ka siis, kui nende juures hetkel muud võlu ei näe. Ning veel – Jumal peaks saama meie elus esimese ja parima meie südamest, annetest, ajast ja rahast. Ülejäädid võib siis rõõmuga endale jätta.

Milline on Sinu lemmikkirjakoht Piiblist?

Üks mu paljudest lemmikkirjakohtadest on: „Aga minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi; Issanda Jumala peale panen ma oma lootuse, et jutustada kõiki sinu tegusid.“ (Ps 73,28)

Küsimusi esitas Fred Raju

Jumalateenistused

10. veebruar kell 10.

17. veebruar kell 10.

24. veebruar kell 10.

Eesti Vabariigi 101. aastapäev.

03. märts kell 10.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios ja Youtube keskkonnas.

Kirikus on avatud kaks **mängutuba**, kus on võimalik jumalateenistust jälgida ekraani ja kõlarite abil. Altarist vasakul seinä ääres on uks ja teisel korrusel tuba kõige pisematele, kes on mängutoas koos vanemaga. Peegelpildis paremal on tuba, kus täiskasvanu jutustab lugu vastava pühapäeva teemal ning eakohasel moel osaletakse jumalateenistusel.

Isamaa palvus

R. 15. veebruaril kell 18.00 Isamaa kontsert-palvus. Muusikat teevad Pille Lill, Atlan Karp, Anna Humal ja Eva-Liisa Luhamets. Vaba sissepääs.

Kontserdid

K. 6. veebruar kell 19 Põhjamaade sümfooniaorkester, dirigent Anu Tali, solistid Sergei Dogadin ja Alexey Stadler. Kavas: Stravinski „Tulilind” ja Brahmsi „Topelkontsert”. Piletid 15/20€.

L. 9. veebruar kell 19 Tallinna Vana linna Hariduskollegiumi keelpilli-orkester. Kavas Cyrillus Kreegi koorimuusika. Sissepääs annetusega.

E. 18. veebruar kell 18 Elleri Sümfoonieta, Elleri Kontsertkoor, Tartu Maarja koguduse koor. Solistid: Pirjo Jonas, Karmen Puis, Mehis Tiits ja Raiko Raalik. Kavas: W. A. Mozarti „Requiem”. Tasuta.

T. 19. veebruar kell 18 Karijärve keelpilli-orkester koos sõprusorkestriga Norrast. Kavas on nii klassikaline kui rahvamuusika. Tasuta.

L. 23. veebruar kell 17 Eesti Segakooride Liidu suvekooli segakoor ja üle-eestiline noorte sümfoonia-orkester. Solistid: Kädy Plaas-Kala, Iris Oja, Kristjan-Jaanek Mölder. Dirigent Kaspar Mänd. Kavas: Raimo Kangro „Missa süütult hukkunud eestlastele”. Pilet 10/15€.

Koguduse elu nädala sees

Piiblitunnid kolmapäeviti kell 17. Piiskop Joel Luhamets selgitab Johannese ilmutuse raamatut ja õpetaja Marek Roots Pauluse kirja Galaatia kogudusele.

Taizé palvused neljapäeviti 17.30.

Piiblingid:

E. 04. veebruar kell 17.00 (Liive)

P. 10. veebruar kell 11.30 (Juta)

E. 11. veebruar kell 17.00 (Liive)

T. 12. veebruar kell 17 (Merike)

R. 15. veebruar kell 18.00 (Aino)

E. 18. veebruar kell 17.00 (Liive)

P. 24. veebruar kell 11.30 (Juta)

E. 25. veebruar kell 17.00 (Liive)

T. 26. veebruar kell 17 (Merike)

R. 01. märts kell 18.00 (Aino)

E. 04. märts kell 17.00 (Liive)

P. 10. märts kell 11.30 (Juta)

T. 12. märts kell 17 (Merike)

Kantselei, kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, telefon 742 0258.

Liikmeannetusi (soovitav 1% sissetulekust) saab teha ülekandega (a/a EE282200221005105336, saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus) või kantseleis.

Raamatupood on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-R 11-13 ja L 10-12:30.

Kooriproovid

Kammerkoor teisipäeviti kell 18.15.

Naiskoor kolmapäeviti kell 18.15.

Lastekoos laupäeviti kell 10.

Koorid võtavad vastu uusi lauljaid.

Uus leerikool

Kevadine leerikool algab esmaspäeval, 25. veebruaril 2019. a. kell 18.00. Tunnid on esmaspäeviti kell 18.00 – 19.30. Leeripüha on 19. mail 2019. a. Kõrvuti esmaspäevaste tundidega toimub kevadine leerikool ka reedeti kell 08.15 – 09.45. Nii on igal nädalal võimalik valida, kumb aeg paremini sobib. Leeripüha on aga ikka 19. mail 2019. a. kell 10.

Pühapäevakool

Tunnid laupäeviti kell 11.00:

2–4 aastased (Kirsika Berit Reino)

5–6 aastased (Aino-Liisa Petolai)

I–II klass (Pirjo Roots ja Annely Tubin)

III–V klass (Anu Seppa)

VI–VIII klass (Katrin Luhamets ja Angela Ploomi)

Noorteõhtud

Reedeti kell 19 kiriku noortetoas, kui ei ole märgitud teisiti. Lähem info: Robert Bunder, tel 59110105.

8. veebruar, mänguõhtu.

15. veebruar, teemaõhtu

22. veebruar, kl 19.30 noorteteenistus Tartu Maarja koguduse majas

1. märts, teemaõhtu

8. märts, mänguõhtu

100 aastat tagasi...

...jõudis õpetaja Arnold Habicht tagasi Tartusse oma koguduse juurde. Kus ta vahepeal oli? Ja miks?

Detsembris 1918 pidasid vaimulikud Tartus nõu, kas õigem on põgeneda kommunistide eest või paigale jääda. Traugott Hahn leidis, et „palgaline” jätab lambad maha, kuid hea karjane nii ei tee (Jh 10,12-13), kuid praost Greinert meenutas, et Jeesus läks ära, kui teda taheti kividega surnuks visata (Jh 8,59).

Habichtil oli selgesti meeles, kuidas enne Saksa okupatsiooni kõmisesid öösel tema ukse pihta püssipärad. Ta ei läinud ust avama ja imekombel ei murtud seda ka maha. Seejärel nägi ta aknast, kuidas alumiselt korruselt mõlemad perekonnapead ära viidi.

Nüüd, kui kommunistid taas Tartule lähenesid, oli Habicht ettevaatlikum. 18. detsembri hilisõhtul hoiatas teda üks hirmunud naine, kelle mees olla Venemaalt tagasi pöördunud. Naine leidnud siis mahalastavate nimekirja ja Habichti seal neljandal kohal. Veel samal õhtul võttis Habicht pere kaasa ja sõits rongiga Tallinna ning rinde lähenedes 6. jaanuaril Helsingisse. Sinna jäi ta veebruari alguseni, peatus mõne nädala Tallinnas ja tuli siis koos perega tagasi koju Tartusse.